

árulóknak tekintik, és sokkal jobb tehetséges és megbízható kommunistákat kiküldeni, mert ezeket szívesebben fogadják. Egyébként is – mint mondotta – mindenáron az utánpótlásról gondoskodni kell, és nemigen hiszi, hogy pártonkívüliben olyan megbízható és súllyal rendelkező személyeket találunk, akik minden körülmények között az ország jelenlegi érdekeit képviselik.

Végül beszélt még Vámbéry Ruzsitemről és közölte, hogy nevezethez néhány hónappal ezelőtt levelet intézett, amelyben elmondotta azt, hogy úgy hallotta, hogy az amerikaiak felé két évvel ezelőtt benyújtott állampolgársági kérelmét nem vonták vissza, amit a követi állással összeegyeztethetetlennek talált, és erre vonatkozólag felvilágosítást kért, valamint kritika tárgyává tette egyéb, füléhez jutott magatartását is, amely követhet nem méltó. Mint mondotta – erre a levélre Vámbérytól még csak választ sem kapott, és így alapos a gyanúja, hogy Vámbéryval sem szabad számolnunk, és erre az esetre is szól az, amit mondott, hogy inkább megbízható kommunistákat, mint az illető országban polgárjogot nyerni akaró pártonkívülieket küldjünk ki követeknek. Azt hiszem, ez a közlésem a Vámbéry ügyével kapcsolatban az újságokban megjelent cikkekből láthatóan már tárgyalanná vált.

A későbbiek során még tíz napot töltöttem Zürichben, ahol pénzügyi tárgyalásokat folytattam, amelyekről külön az Állampolitikai Osztálynak¹ teszek jelentést.

MOL XIX-J-1-u 39. doboz. Molnár Erik iratai (eredeti)

¹ Rákosi ajánlólevelét nem ismerjük. Sulyok Béla kommunista politikus – akkor a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatója, később a Nemzeti Bank elnöke. a pénzügyminiszter helyettese – az ECE 1948. május elején Genfben tartott konferenciájának egyik magyar delegátusa volt. A magyar delegációt – a Minisztertanács 1948. április 23-i határozata alapján – Károlyi vezette, s látva, hogy Sulyok Rákosi bizalmasa. őt bízta meg üzenetei átadásával. A dokumentumot, noha formailag nem levél, egyrészt azért közöljük, mert mint üzenet tartalmilag azonos célú a levéllel, másrészt, mert jelentésénél világosabban fejezi ki átmeneti politikai fordulatát (még ha lehetnek is túlzások Sulyok fogalmazásában): Károlyi 1948 tavaszától késő őszig állt a legközelebb a KP politikájához, szinte fenntartások nélkül.

Sulyok az üzenetet május 23-án kelt kísérőlevéllel küldte el Molnárnak és nyilván a másik két címzettnak is. Levélében azt írja a memorandumról: „tekintettel arra, hogy abban olyan személyes üzenetek is vannak, amelyekkel kapcsolatban Károlyi kifejezetten a lelkekre kötötte, hogy csak az ott megjelölt három személynek hozzam tudomására, a Minisztériumhoz, illetve Heltaihoz külön beszámolórt nem küldtem.”

² Sem Károlyi jelentéseiből, sem az ismert tényekből nem az tűnik ki, hogy Franciaország közelebb állt volna az USA-hoz, mint Anglia vagy hogy Angliát jobban érdekelték volna a kapcsolatok Magyarországgal. Csak arról lehet szó, hogy Károlyi és felesége is szívesebben élt volna Londonban.

³ Oltványit 1948 augusztusában valóban visszahívták, hazatért és haláláig itthon élt, 1953-ban történt nyugdíjazásáig a Szépművészeti Múzeum főigazgatója volt.

⁴ Ez az osztály Gerő Ernő vezetésével 1945 decemberétől az egyesülésig működött az MKP központjában, feladata a vezető állami pozíciókban működő párttagok irányítása volt (kivéve a külpolitikát, az agrárpolitikát és a fegyveres erőket), több bizottság segítségével.

156. KÁROLYI MIHÁLY A MAGYAR NEMZETI BANK IGAZGATÓSÁGÁHOZ

(Párizs, 1948. (?) május)

Dr. Révai András, aki londoni emigrációm ideje alatt a Londoni Magyar Tanácsban egyik legfontosabb munkatársam volt, megkért arra, hogy néhány hagyatéki tárgy kivételének ügyében, amelyek tulajdonát képezik, pártfogoljam. Ezek a tárgyak anyai örökségből maradtak meg, és nem képviselnek túlságosan nagy értéket. Inkább arról van szó, hogy Révai Andrást bizonyos szentimentális kötéllekek fűzik ezekhez az emléktárgyakhoz.

Tisztelettel kérem tehát, szíveskedjenek dr. Révai András Budapesten élő nővérének, Reiner Ellának (XII. Hasman u. 17.) a kiviteli engedélyt megadni. Előre is köszönöm szíves fáradozásukat.

Őszinte tisztelettel

MOL XIX Kgy 29. doboz 37. dosszié (egykorú másolat)

157. KÁROLYI MIHÁLY VLADIMIR KLVANÁHOZ

(Párizs. 1948. június 1.)

Cher Monsieur,¹

Vous m'avez demandé l'adresse de Mme GUYOT que vous avez rencontrée à notre soirée. Comme je vous l'ai dit, c'est une femme charmante, exception nellement intelligente, qui a de très bonnes relations en Angleterre où elle fait de visites fréquentes. Elle était la secrétaire de M. Joseph Caillaux et elle a de bonnes relations un peu partout aussi bien de gauche que de droite.² Elle a fait des voyages en nos Pays, en Yougaslavie, Hongrie et même en Tchécoslovaquie. Son adresse: 12, rue de Poitiers, 7e. Tél.É Littré 67-68.

Elle a écrit quelques romans et elle fait aussi du journalisme et c'est en cette qualité que j'ai fait sa connaissance en 1923 à Dubrovnik où elle est venue spécialement pour m'interviewer. Elle est très câlée en politique. Pendant la guerre elle a passé quelques années aux Etats-Unis.

C'est avec plaisir que je vous donne ces renseignements sur cette charmante personne.

Agréez, cher Monsieur, l'expression de mes salutations cordiales.

MOL XIX Kgy 29. doboz (egykorú másolat)

*

Kedves Uram,¹

Kérte tőlem Madame GUYOT címét, akivel a mi estélyünkön találkozott. Mint említettem, ez egy bájos, különlegesen intelligens hölgy, akinek nagyon jó kapcsolatai vannak Angliában, gyakran ellátogat oda. Joseph Caillaux úr titkárnője volt és gyakorlatilag mindenütt jó kapcsolatai vannak, bal- és jobboldalon egyaránt.² Országainkba, Jugoszláviába, Magyarországra s még Csehszlovákiába is tett utazásokat. Címe: 12, rue de Poitiers, 7e. Tel: Littré 67-68.

Írt néhány regényt és újságírással is foglalkozik, én ebben a minőségében ismertem meg 1923-ban Dubrovnikban, ahova kifejezetten azért jött, hogy meginterjúvoljon. Nagyon jártas a politikában. A háború alatt néhány évet az Egyesült Államokban töltött.

Szíves örömet adom e felvilágosításokat erről a bájos teremtsérről.

Fogadja, kedves uram, szívélyes üdvözetemet.

¹ V. K. a párizsi csehszlovák követség tanácsosa. Chargé d'Affaires-e.

² K. és Mme Guyot akkori kapcsolatára l. a Levelezés II. kötetét és Rónai Mihály András róla szóló közleményét a *Történelmi Szemle* 1975-ös Károlyi-számában. 1947-48-as kapcsolatukra utal Mme Guyot itt található, 1948. szeptember 18-i levele Károlyihoz.